

Valtuustoaloite erityisuimakortin ja erityisryhmien kuntosalikortin käyttöön otosta Ylöjärvellä

Kaupunginvaltuusto 09.05.2022 § 51

”Liikuntalain (390/2015) mukaan kunnalla on vastuu paikallistasolla luoda mahdollisuudet liikunnalle. Sen mukaan kunnan tulee luoda yleiset edellytykset kunnan asukkaiden liikunnalle:

- järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen
- tukemalla kansalaistoimintaa mukaan lukien seuratoiminta sekä
- rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja.

Näiden tehtävien toteuttamisen kunnassa tulee tapahtua eri toimialojen yhteistyönä sekä kehittämällä paikallista, kuntien välistä ja alueellista yhteistyötä sekä huolehtimalla tarvittaessa muista paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin sopivista toimintamuodoista. Ylöjärven kaupungissa on panostettu liikunnan edistämiseen jo vuosien ajan. Valtuustokausittain laadittavaan terveystuennasuunnitelmaan on kirjattu ylös kaupungin merkittävimmät tavoitteet ja toimenpiteet kuntalaisten liikunnan edistämiseksi.

Terveystuennasuunnitelma pohjautuu kaupunkistrategiaan sekä laajaan hyvinvointikertomukseen. Ylöjärven kaupunkistrategia 2018-2028 sisältää useita liikunnan kannalta tärkeitä tavoitteita. Pyrkimys laadukkaisiin sivistyspalveluihin, hyviin harrastusmahdollisuuksiin ja ennaltaehkäiseviin hyvinvointipalveluihin antavat tukea liikunnan edistämistyöhön. (Ylöjärven kaupungin terveystuennasuunnitelma 2021-2024).

Monessa kunnassa ja kaupungissa on käytössä tietyille erityisryhmille edullisempia uimahalli- ja kuntosalikortteja. Tällaiset edut edistävät asukkaiden terveyttä, hyvinvointia ja madalta kynnystä lähteä harrastamaan. Osalle pitkäaikaissairaista tai vammaisista voi olla myös kustannuskysymys, pääseekö käymään harrastuksissa.

Erytyisuimakortti on mm. Tampereella käytössä tietyin kriteerein: Erytyisuimakortti on tarkoitettu eri tavoin vammaisille ja pitkäaikaissairaille aikuisille henkilöille edistämään omaehtoista uintiharrastusta. Erytyisuimakortin saa joko nimetyillä KELA-kortin tunnuksilla tai lääketieteelliseen lausuntoon perustuvalla todistuksella merkittävästä haitasta. Perusteet tarkistetaan vuosittain. [Erytyisryhmät \[Tampereen kaupunki - Kulttuuri ja vapaa-aika - Liikunta - Liikkeelle ryhmässä\]](#). Nokiolla erityisuimakortti otettiin käyttöön vammaisneuvoston esityksestä vuoden 2022 alussa, mallia otettiin mm. Tampereen kriteereistä.

Erytyisryhmien edullisempi kuntosalikortti edistää niin ikään kuntalaisten hyvinvointia ja edistää terveyttä ja vahvistaa omaehtoista liikunnan lisääntymistä. [Erytyisuimakortin ja kuntosalikortin myöntämisperusteet | Vantaa](#)

Ylöjärven kaupunki panostaa laadukkaisiin vapaa-ajanviettomahdollisuuksiin, joihin olennaisena osana kuuluvat liikkumista edistävät olosuhteet ja palvelut. Laadukkaiden palveluiden avulla edistämme kuntalaisten mahdollisuuksia harrastaa oman terveytensä kannalta riittävästi liikuntaa, niin ohjatusti kuin omaehtoisestikin. Terveystuennasuunnitelman 2021-2024 toimenpiteiden avulla

on pyrkimys edelleen kehittää liikkumisen edistämisen olosuhteita ja toimintoja, jotta yhä useampi ylöjärveläinen löytäisi liikkumisen ilon. (Ylöjärven kaupungin terveystuunnitelma 2021-2024).

Esitän omastani ja Vihreän ryhmän puolesta, että Ylöjärven kaupungin liikuntapalvelut selvittävät joko itsenäisesti tai seutukunnallisesti (yhtenevät kriteerit), miten olisi mahdollista ottaa Ylöjärvellä käyttöön erityisuimakortti ja erityisryhmien kuntosalikortti edullisempaan hintaan.

Sari Listenmaa ja Vihreä valtuustoryhmä ym.”

Päätös Kaupunginvaltuusto päätti lähettää em. valtuustoaloitteen kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

Kaupunginhallitus 30.05.2022 § 204

Esittelijä Kaupunginjohtaja

Päätösehdotus Kaupunginhallitus päättää lähettää valtuustoaloitteen hyvinvointilautakunnalle lausuntoa varten.

Päätös Hyväksyttiin.

Hyvinvointilautakunta 22.09.2022 § 136

Valmistelija Liikuntapäällikkö Sini Aalto

Valtuustoaloitteessa pyydetään selvittämään erityisuimakortin sekä erityisryhmien kuntosalikortin käyttöönottoa Ylöjärven kaupungin liikuntatiloissa. Nämä kortit olisi tarkoitettu ylöjärveläisille eri tavoin vammaisille tai pitkäaikaissairaille henkilöille tukemaan omaehtoista uimista ja kuntosaliharjoittelua. Erityisuimakortti sekä -kuntosalikortti olisivat normaalia käyttömaksua edullisempia vaihtoehtoja.

Nykytilanne

Tällä hetkellä uimahallissa on käytössä alennetut hinnat lapsille ja nuorille, opiskelijoille, eläkeläisille, työttömille sekä invalideille. Veteraanit ja alle 4 -vuotiaat pääsevät uimaan maksutta. Uimahallin käyttömaksuun sisältyy kuntosalien käyttöoikeus. Ylöjärven uimahallille on lisäksi tarjolla 65 euron arvoinen vuosikortti tietyille kohderyhmille (yli 65-v, pitkäaikaistyöttömät, työkyvyttömyyseläkeläiset sekä omaishoitajat). Vuosikortti on voimassa arkisin klo 8-15 välisenä aikana.

Vuosikortteja myytiin vuonna 2021 yhteensä 199 kappaletta (12.935 e) ja käyntikertoja näille korteille kertyi 7 033 kpl (n. 640 käyntiä/kk). Vertailuna perusuunteja oli uimahallissa vuonna 2021 yhteensä 43 744 (kaikki uinnit 69 808). Vuosikorttilaisten osuus oli siis noin 16 % (10%). Vuosikortti on voimassa vain rajoitettuna aikoina ja se käy myös urheilutalon punttisalille. Tilastoista ei voi eriyttää punttisalikäyntejä, joten sen osalta tilasto on hieman vääristynyt. Vuonna 2019 vuosikorttilaisia oli noin 9,7 % kaikista uimahallin käyttäjistä.

Taustatietoa

Erityisuimakortti on käytössä useissa Suomen kunnissa (mm. Tampere, Nokia, Espoo, Vantaa, Kerava ja Hollola). Kaikissa näissä kunnissa erityisuimakortin myöntämiskriteerit on tarkasti määritelty, mutta ne eroavat toisistaan jonkin verran. Eroavuuksia on siinä, millä vammoilla tai sairauksilla kortti myönnetään. Eroja on myös siinä, kuinka kortin voi itselleen lunastaa ja mikä on kortin hinta.

Paralympiakomitea suosittelee erityisuimakortin myöntämisen kriteereiksi EU-vammaiskorttia, liikuntaesteisten pysäköintilupaa, näkövammaiskorttia sekä Kela-korttia. Näiden valmiiden dokumenttien avulla asiakas voi suoraan uimahallin kassalta lunastaa erityisuima- tai erityiskuntosalikortin ilman tarkempaa selontekoa omasta terveydentilastaan. Näin liikuntapalveluiden ei myöskään tarvitse käsitellä tai säilyttää arkaluontoisia terveystietoja.

Naapurikunnista Tampereella sekä Nokialla on käytössä erityisuimakortit. Tampereella kortti on ollut saatavilla jo useita vuosia, kun taas Nokia on ottanut kortin käyttöön vuoden 2022 aikana. Tampereen erityisuimakortti on luonteeltaan kausikortti, ja tarjolla on sekä puolen vuoden että vuoden kortteja. Nokian erityisuimakortti on puolestaan sarjakortti (10 kertaa). Tampereella erityisuimakortin saa joko nimetyillä KELA-kortin tunnuksilla tai lääketieteelliseen lausuntoon perustuvalla todistuksella merkittävästä haitasta. Nokialla on käytössä ainoastaan Kela-kortin tunnukset. Tampereen vuosikortin hinta on 130 euroa ja puolen vuoden kortti 65 euroa. Nokian 10-kortti on arvoltaan 25 euroa.

Seutukunnan ulkopuolelta mm. Rovaniemen kaupunki on päättänyt ottaa erityisuimakortin käyttöön vuonna 2022. He ovat määritelleet kortin myöntämisperiaatteiksi EU-vammaiskortin, liikuntaesteisten pysäköintiluvan, näkövammais- ja kuulovammaiskortin sekä tietyt Kela-kortin korvausnumerot. Rovaniemen kortti on kausikortti.

Tampereella myytiin erityisuimakortteja vuonna 2021 yhteensä 2 451 kpl (vrt. vuosi 2020 1 197). Käyntikertoja oli 44 500 (n. 4 450 /kk), joka on noin 8 % kokonaiskävijämäärästä. Mikäli Ylöjärvellä käyttäjiä olisi yhtä paljon, se tarkoittaisi noin 5 580 käyntiä vuodessa, joka on vähemmän kuin vuosikortin käyttökerrat. Nokialta ei ole saatavilla tilastotietoa erityisuimakortin käytöstä.

Tampereen sekä Tampereen seutukunnan uimahallit ovat jo vuosia pyrkineet yhtenäisiin tai mahdollisimman yhtenäisiin käytänteisiin. Erityisuimakortin käyttöönotto tukisi tätä ajatusta. Alennuskortti tuo kuitenkin myös kustannuksia, kun aiemmin normaalimaksua maksaneet asiakkaat siirtyvät alennuksen piiriin. Toivottavaa toki olisi, että se myös kannustaisi uinnin pariin uusia asiakkaita. Uinti/vesiliikunta on erittäin hyvä, tehokas ja lähes kaikille soveltuva liikuntamuoto. Samoin kuntosaliharjoittelu tukee kokonaisvaltaista hyvinvointia ja kohentaa toimintakykyä.

Kustannukset

Erityisuimakortin tarkkoja kustannusvaikutuksia on vaikea ennustaa. Todennäköisesti nykyisiä normaalihinnan maksavia asiakkaita siirtyy erityisuimakortin käyttäjäksi, mutta se voi myös kannustaa uusia asiakkaita uimahalliin. Lisäksi meillä on jo käytössä edullinen vuosikortti, jonka käyttäjistä varmasti löytyy myös erityisuimakortin oikeutettuja henkilöitä.

Yksi laskentatapa on jakaa aiemmin laskettu 5 580 käyntiä vuodessa kymmenen kerran korteiksi (558 kpl). Sen jälkeen oletetaan, että puolet ovat normaalihintaisia (50 e) ja puolet eläkeläisten/invalidien kortteja (34 e). Tämä toisi yhteensä 23 436 euron tulot. Arvioitava olisi vielä, montako henkilöä näitä kortteja ostaa. Jos asiakas käy koko vuoden kerran viikossa, kuluttaa se vuoden aikana noin 48 kertaa, eli vajaa 10 korttia. Näin asiakkaita olisi 56 kappaletta. Jos nämä sitten vaihtavat erityisuimakorttiin, esim. 130 euroa vuodessa, olisivat tulot 7 280 euroa. Kulu olisi tämän laskutoimituksen jälkeen 16 156 euroa vuodessa. Kulu on isompi, mikäli käyttäjiä on enemmän. Vaihtoehtoisesti, mikäli käyttöön otettaisiin 10-kerran kortti Nokian tapaan, olisi kulu 12 998 euroa vuodessa, kun puolet käyttäjistä maksaisi jo ko. hintaa. Laskennassa on tehty pyöristyksiä.

Mikä malli Ylöjärvelle?

Mikäli erityisuimakortti päätetään ottaa käyttöön, liikuntapalvelut suosittelee käyttöönotettavaksi seuraavat periaatteet. Suosituksessa on huomioitu seudullisuus sekä havaitut hyvät käytänteet muissa kunnissa.

Erytisuimakortti/erityiskuntosalikortti voidaan myöntää sellaisille kuntalaisille, joilla on voimassa oleva EU-vammaiskortti, liikuntaesteisten pysäköintilupa, näkövammais- tai kuulovammaiskortti. Näiden lisäksi erityisuimakortti voidaan myöntää seuraavia pitkäaikaissairauksia poteville kuntalaisille (todisteena Kelakortin korvausnumero):

- Keuhkosairaudet, tunnus 203
- Diabetes, tunnus 103
- Epilepsia (diagnoosi G40), tunnus 111
- Lihastauti, tunnus 108
- Krooninen verenpainetauti, tunnus 205
- MS-tauti (diagnoosi G35), tunnus 109 tai 303
- Parkinsonin tauti, tunnus 110
- Psykiatriset sairaudet, tunnus 112 tai 188
- Reuma, tunnus 202
- Sepelvaltimotauti, tunnus 206
- Sydämen vajaatoiminta, tunnus 201
- Elinsiirron tai kudossiirron jälkitila, tunnus 127
- Reuma, biologiset lääkkeet käytössä, tunnus 313

Kortti käy myös urheilutalon punttisalille ja se on voimassa kaikkina uimahallin ja urheilutalon aukioloaikoina ilman käyttöaikarajoituksia. Korttiin on mahdollista lisätä käyttöoikeus Kurun ja Viljakkalan saleille. Kortti on henkilökohtainen.

Liikuntapalvelut tarkistaa erityisuimakortin myöntämisperusteet ja hinnat vuosittain.

Hinta (kaksi vaihtoehtoa):

- Puolivuosiskortin hinta on 65 euroa ja vuosikortin 130 euroa. Erytisuimakortti/erityiskuntosalikortti on voimassa joko puoli vuotta tai vuoden ostopäivästä alkaen.
- 10-kerran sarjakortti 34 euroa. Voimassa kaksi vuotta ostopäivästä alkaen.

Lisäksi ensimmäisellä ostokerralla on maksettava hinnaston mukainen korttimaksu

Päätösehdotus Hyvinvointilautakunta päättää antaa lausuntonsa valtuustoaloitteeseen edellä olevan selosteosan mukaisena.

Päätös Keskustelun jälkeen hyväksyttiin.

Kaupunginhallitus 03.10.2022 § 336
410/12.04.01/2022

Esittelijä Kaupunginjohtaja

Päätösehdotus Kaupunginhallitus päättää ehdottaa kaupunginvaltuustolle, että se hyväksyy hyvinvointilautakunnan lausunnon vastauksena aloitteeseen.

Päätös Hyväksyttiin. Lisäksi hyväksyttiin esittelijän tekemä täydennys päätösehdotukseen, että kaupunginhallitus tarkastaa tämän pykälän kokouksessa.

Mika Kotiranta poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn jälkeen klo 15.09.